

Sjunde roten, tomt 66

Kvarteret Nålmakaren

Nittonde roten 1637–57v

Sill (Post)gatan 24 norra sida öster om
Östra hamnen

Tionde roten 1657h–70 (1 tomt)

Anders i Långåker

1637–49, en piga hos Anders i Långåkers änka 1655

Enligt borgarlängden 1639 var Anders i Långåker dragare

Anders Andersson smed

1652–61, änkan 1662, 1670–81

Gustavi tomtöreslängd: Anders smeds änka 1670–77, 1 tomt

M1676: Anders smeds änka Tapperska [Ingrid (Ingefrid) Arfwedsdotter]. 1 tomt

Inspektör Sven Jacobsson

1669, 1672

Anders Svensson Kråka

1677–79 (ej 1681)

Gustavi tomtöreslängder: 1678 1 tomt

M1676 Anders Kråka borgare, 1 tomt

Det är t.v. osäkert om han bodde 7.68 eller här på svärfadern Anders Andersson Ankarsmeds gamla tomt. Hans släkt redovisas också 9.24. Den 11.1.1678 köpte han stolrum i domkyrkan åt sin hustru *Ingeborg Andersdotter* (begr. 20.3.1694) Själv avled han inte förrän 1688 (begr.18.9.1688). Domkyrkan fick den 10.1.1698 betalning för hans dotters hemmavigning. Han flyttade till 8.41, Gamla Teatern. En son var *skolläraren Johan Kråka*.

I rätten behandlades den 24.10.1689, att *Gunnar Larsson Falck* av Anders Kråkas efterleverska *Ingeborg Andersdotter* hade beskyllts för att ha stulit en silverbägare och därför införts i kronans Corps-de garde. Silverbägaren hade försvunnit, när han var i hennes hus en morgon men sedan återfunnits i hennes skåp, ditkommen på okänt sätt. Man talade nu om hustru *Ingeborg Andersdotters* ”beprövade enfaldighet”.

Skepparen Tore Olufsson

lät den 31.4.1690 första gången uppbjuda hus och gård beläget på Sillgatan öster om hamnen mellan Rudolf Hancken snickare å östra och Oluf (obs bör vara Olof Olufsson) Ankarsmed å västra sidan, som han hade köpt av sin svärmoder hustru *Ingrid (Ingefrid) Arfwedsdotter* för 300 d smt. Den 5.5.1690 klandrade *Ingeborg, Annika, Catarina, och Barbro Andersdöttrar* det hus-

köp, som deras svåger Tore Olufsson hade ingått med deras moder. Lagbjudningen stannade tills vidare. Den 2.10.1690 vände sig skeppar Tore Olufssons hustru Margareta Andersdotter i rätten mot sin svåger och syster. På svarandens vägnar uppträdde *Arvid skomakares hustru Catharina Andersdotter* (senare omgift *Ernst Lohman*: se 9.24) och änkan *Barbro Andersdotter*.

Det visade sig åtta år senare, att Tore Olufsson visst inte hade köpt hustru Ingefred Arfwedssdotters gård med hennes samtycke. Han hade henne ovetande upprättat ett instrument över hennes gård av den 12.2.1690 för 300 d smt, där hennes namn hade undertecknats trots att hon inte kunde skriva eller förstod skrift. Vid denna tidpunkt var hennes dotter Margareta – Tores hustru – redan avliden. Margareta Andersdotter hade erhållit stolrum ”norra sidan framför gången” den 28.4.1690 och begravdes i Gustavi den 20.6.1693 och ett Tore Olufssons barn den 12.9.1693.

Själv erhöll skeppar Tore Olufsson stolrum i domkyrkan den 22.4.1694 efter Olof Persson /Ekmarck/, som hade fått annat stolrum. Det är möjligt att Tore Olufsson redan då var omgift med *Olof Persson Ekmarcks* syster Cecilia Persdotter. Den 16.6.1696 beviljades skepparen Tore Olufsson Östersjö-pass för *skutan S:t Andreas*. Den 16.6.1699 förhörde sig ”Silka” Pedersdotter i sin mans skepparen Tore Olufssons frånvaro skriftligen om innebörden i contumaciedomen den 8.6. s.å. mellan Tore Olufsson och Gunne Larsson. Barnlöse sjuklige Tore Olufsson testamenterade den 23.9.1703 sin hustru Cecilia Pedersdotter med vilken han hade varit gift i nio år, sin del i Röds gård i Hjärtums socken (AIIb:4, 28.9. s.å.) som han lovat henne i morgongåva. Vidare lovade han henne allt löst och fast, som återstod efter skulds betalande. Han var död 1704, då hans änka Cecilia Persdotter enligt tomtöreslängden var ägare av två tomter. Hon gifte om sig med

lantmätaren och skalden Wilhelm Kruse.

Lantmätaren Wilhelm Kruse uppvisade den 22.12.1708 (RR s.795) en överenskommelse mellan honom och avlidna hustru Ingefred (Ingierd) Arfwedssdotters arvingar: *Ernst Lohman Sven Eng-elbrektsson* (jämför släkten Kåhög) och *Olof Ingemarsson*, där dessa senare erkände, att de hade fått betalt för den förbindelse, som skepparen Tore Olufsson 1698 utgivit 295 rdr kurant för sin gamla svärmoder hustru Ingefrid Arfwedssdotters gård. Wilhelm Kruse erhöll fasta 8.4.1709. Tomten höll då 24½' × 80'.

Wilhelm Kruse var född 1674 i Göteborg som son till *skepparen Jonas Olufsson Kruse* och *Margareta Vehe*. Han var 1697 elev hos *lantmätaren P. Brodthagen* och avlade examen 1703. Han var en skicklig lantmätare men var också på lediga stunder verksam som skald. (Om honom: se Ekstrand: Svenska lantmätare 1628–1900 nr 2146, Bo Skårman: Wilhelm Kruse och Alingsås Manufakturie, Sköld i H. T. 12.11.1955 och en senare artikel i samma tidning: En versmakare på 1700-talet.) Han avled 1739 på Lockerud invid Vänersborg.

Wilhelm Kruses andra hustru Kristina Beata Labeckius, död 1755, dotter till komministern i Blomskog Sven Labeckius och Margareta Gillberg, gifte 1741 om sig med prosten i Frändefors Erland Rosell.

Tore Olufssons broder *Anders Olufsson* (”barnfödd i Hjärtum, nu bosatt i Christiania”) fordrade 1707 arv efter honom. Wilhelm Kruse svarade, att Cecilia Persdotter en gång hade ingått arvförening med Tores broder *Mårten Olsson*, *Anders Michelsson* m.fl.

1722 krävde *Anders Michelssons* änka *Gunilla Jonsdotter* sina syskons och sitt arv enligt avvitt-ringsinstrument av Wilhelm Kruse efter dennes avlidna hustru (RR s. 797). Samma år värderades lantmätare Wilhelm Kruses gård på Sillgatan. Sedan Kruse gjort cession såldes gården på auktion

till Kruses svåger handlaren Olof Ekmarck, vilken den 5.7.1722 för 2 020 d smt sålde den till handl. Jonas Granberg.

Den 18.2.1723 meddelades det i rådhusrätten, att Anders Michelssons änka Gunilla Jonsdotter under tredje uppbudet hade bördat och tilldömts detta tidigare av Wilhelm Kruse ägda hus, beläget på Sillgatan mellan Christoffer Liedbergs hörnhus i väster och urmakare Anders Anderssons hus i öster. Fasta 13.7.1723 (Areal 80' × 48').

Den 10.8.1722 pantsattes av Gunilla Jonsdotter dels en gård på Köpmangatan (6.53), dels silver och guldringar i en förseglad påse till assessor Johan Andris Olbers, vilken pant 30.11.1723 utbyttes mot denna gård (7.66) på Sillgatan mellan f.d. Nils Anderssons hörngård och urmakaren. 1725 säges Anders Michelssons änkas gård vara öde. Gunilla Jonsdotter begravdes d 15.2, 1727, varefter hennes svärson handlaren Torsten Edgren (se 6.53), som blev borgare 1718, ägde 1727–29. Han fick stolrum i domkyrkan efter sin sal svärfader Anders Mikaelsson den 29.7.1720. Han bodde 1741 utfattig i 4.11. och begravdes i D 29.3.1743. (1733 värderades Torsten Edgrens två hus och gårdar på Sill- och Köpmangatorna.)

Bouppteckningen efter handlaren Johan Bornander den 5.4.1739, bekräftar vad som indiceras i tomtöreslängden för 1735, nämligen att Johan Bornander hade övertagit denna gård. Han sägs ha ägt hus och gård på Sillgatan mellan Thomas Pois och hattmakare Söderberg, värd 400 daler. Redan 1636, när hattmakare Söderberg övertog sin gård, sades grannen i väster vara Bornander. Gården kallas i längderna hans andra gård

Johan Bornander var av Uddevallasläkt (son till den till Göteborg flyttade *Jacob Svensson Bornander* och *Maria Rasmusdotter Heidemarck*) och erhöll burskap som handlare 1.12.1731. Han blev fänrik av fjärde kompaniet av Borgerskapets kår. Han köpte Amias f.d. trädgårdar i Masthugget och flyttade dit 1733. Dessa värderades 1739 till 4.300 daler. Han var gift med Anna Maria Lauterback, död 16.4.1765, dotter av handlaren *Matthias Herman Lauterback*, död före 1706 och *Catarina Bratt* och omgift med buteljören vid Ostindiska Kompaniet Olof Trautzell (Berg I:1, 184).

”Johan Bornanders Enkjas” gård omtalas 1740 men 1741 betecknas samma gård med ”Fru Schütz gård öde.” (Hon bodde kvar 7.22 med sitt tjänstefolk.)

1745 var beteckningen *fru Schütz ödegård* 1743 och 1744 enbart som fru Schütz' gård. Den ifrågavarande ägaren bör vara Anna Maria Prunck, hustru till handelsmannen och konvojkommissarien Samuel Schütz (Schutz) som först bodde 8.22 men efter handelsmannen Hans Hansson Buscks död 1720 köpte han dennes fastighet 7.22. Där bodde 1733–74 även sonen *handelsmannen Jacob Schutz*.

I bilagan till sin Samlingar till Göteborgs historia ger Wilhelm Berg följande fakta om Samuel Schutz s. 72: ”Hade någon tid varit bosatt i Norrköping. F. 31.1.1676. Gift 2.12.1706 med Anna Maria Prunck, född 1687, dotter till skeppsbyggmästaren Jacob Jacobsson Prunck och Catarina von Egmont. Han vann burskap 22.7.1707, avlade ed och betalade 6 daler i burpenningar och ställde i borgen Jacob Prunck och Hans Lind.” Han begravdes i Tyska kyrkan 12.3.1740.

Magistraten sände den 27.12.1740 (Ba:45) brev till landshövdingen med *kommerserådinnan Sahlgrens* och hennes svåger *Niclas Sahlgrens* utlåtelse med anledning av fru Anna Maria Schütz ansökan hos Kungl. Maj:t om att få anlägga ett sockerbruk.

Mikael Kock skrev från Stockholm den 27.11.1760 att han var förordnad som förmyndare för sin brorson *Jöns Eriksson Kock*, som hade arv efter sin avlidna mormor Anna Maria Prunck, som hade varit gift med framlidne kommissarien Samuel Schütz i Göteborg.

Någon gång under 1740-talet flyttade sonen Samuel Schütz d.y. (född 1719, burskap 5.6.1740) till Stockholm. Den 12.10 1749 skrev Samuel Schütz d.y. från Stockholm och uppsade sitt burskap. Han hade skaffat sig fast egendom på landet. Magistratens svar var att ”när Schütz efter sex månader efter lag fullgjort sine borgerliga skyldigheter skall honom behörigt bevis meddelas” (EIIb: 57 och EIIb: 6320.9.1750). Magistraten tänkte då på svårigheten att få förfallna inkvarteringsspengar från Schütz.

Handelsman Johan Schütz (född 1722, död 1797) omtalas bosatt här 7.66 1750. I kommentarerna till nyutgåvan av Fredbergs Gamla Göteborg (II:874, står om honom: ”den mångsidigaste industriidkaren i 1700-talets Göteborg, riksdagsman, Gift med Ulrika Olbers (1730–1807)”. Se bl.a. 1.4.1675–90. Reparebanan 1.38.

Tunnbindaren Hans Strandberg omtalas i tomtlängden 1753 (*läregosse Petter Hallberg*, piga Marta), 1755 tillsammans med *bokbindare Niclas Lundberg*. Han fick burskap 9.7.1734. Den 21.7.1759 (EIIb:95) hade tunnbindareäldermannen Hans Strandberg och *mäster Anders Zeler* anmält gesäller för ”spatserande” (en form av skolkning). Hushållet och verkstaden var omfattande 1759: Gesäller *Anders Fredrik Bretz*, *Carl Otto*, *gossar Anders Brandt*, *Jonas Granberg*, *pigan Ingrid*, ibm fattiga *barnmorskan Kreuger* med *pigan Karin*, ibm *källaregossen Sven Sundner* Omkring nyår 1760 avled Strandberg (begr. D 11.1.1760).

Tunnbindare Strandbergs änka Anna Berg nämndes 1765 som ägare. Hon avled 8.3.1768. Vid bouppteckningen efter henne 30.4.1768 uppgick kvarlåtenskapen till 889 d smt. Hus och gård på Sillgatan mellan handlaren Carl Limmerhult i väster och hattmakaren David Kämpfer i öster värderades till 1 600 d smt.

I bohaget ingick bl.a. 13 blå och vita Stockholmsporslinstallrikar à 4 öre (Berg II:9–10, 393)

Hus och tomt övertogs av mågen

tunnbindare Anders Högström,

gift med dottern Sara Catarina Strandberg.

Hattmakaren Matthias Beckberg (burskap 12.5.1775) övertog tillsammans med sin hustru Anna Beckberg halva 7.66 och lämnade den 1.11.1782 i pant till *assessor Matthias Gottlieb Schultzen* för skuld på 1.33 rdr 16 skill specie i sin vid Sillgatan mellan avlidne hattmakaren Kempfers änka å östra (7.67) och herr Carl Limmerhult å västra sidan (7.65) ägande gårdar belägna halva tomt. Beckberg skrevs för den halva tomten 1785 men var död 1786.

Från Anders Högströms arvingar (nämnda 1786) och hattmakare Beckberg övergick fastigheten sedan till

hökaren Magnus Uddström,

som ägde 1787–90.

Järnhandlare Johan Weisell var 1807 ägare av 7.65–66. Dessa tomter hade 1800 betecknats som hans ödetomter. Han hade uppbjudit såväl 7.65 som 7.66 den 30.1.1797.

Senare uppbud av 7.65–66

Järnhandlare Jöns Hedenberg uppbjöd dessa tomter den 16.3.1849 liksom handl Carl Gustaf Lindman den 23.11.1868.